

Jobbhälsoindex 2021:1

Hälsan i arbetslivet på topp under pandemiåret



- *Färre sjukskrivningar*
- *Fler helårsfriska*
- *Minskad upplevd fysisk smärta*
- *Färre med psykiska obehag*

Jobbhälsoindex 2021
Rapport 1
2021-09-12

Jobbhälsoindex i Sverige av
Svenskt Kvalitetsindex, SKI

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Om Jobbhälsindex	5
Om Svenskt Kvalitetsindex	5
Något om redovisningsprinciper	6
Pandemiåret – det friskaste året i arbetslivet på länge.	7
Fler helårsfriska under pandemin jämfört med de senaste 10 åren i alla åldersgrupper utom de under 30 år.....	8
Allt färre har känt fysisk smärta på grund av arbetet.	9
Flest helårsfriska bland hemma-arbetarna.	10
Av landets anställda har 16 procent testat positivt för Covid-19, det motsvarar över 700 000 personer.	11
Helårsfriska även bland de som testat positivt för Covid-19	12
Arbetsgivares agerande under pandemin får bra betyg – särskilt bland de som arbetat från hemmet.	13
Minskad psykisk jobbrelaterad ohälsa under pandemiåret.....	14
Chefer i offentlig sektor känner psykiskt obehag inför jobbet betydligt oftare än sina kollegor i privat sektor.....	15
Anställda inom vård, skola och omsorg mest smittade av covid-19.....	16

Sammanfattning

Pandemiåret har bjudit på förbättrad upplevd hälsa i arbetslivet på många olika sätt. Färre sjukskrivningar, fler helårsfriska, färre som upplever fysisk smärt på grund av jobbet och minskad jobbrelaterad psykiska obehag är några exempel.

- Under pandemiåret har färre varit frånvarande på grund av sjukdom jämfört med de senaste 10 åren. Vi ser att andelen helårsfriska – de som inte haft en enda sjukfrånvarodag senaste 12 månaderna - har ökat i alla åldersgrupper under pandemiåret.
- Fortfarande är andelen helårsfriska betydligt högre för äldre anställda jämfört med yngre. Det är alltså vanligare att yngre är frånvarande på grund av sjukdom än äldre åtminstone någon dag under ett år.
- Allt färre har känt fysisk smärta på grund av arbetet under 2021 jämfört med tidigare år. Samtliga åldersgrupper uppvisar den lägsta andelen som upplevt fysisk smärta sedan vi införde nuvarande skala, 2015.
- Flest helårsfriska bland hemma-arbetarna.
- Av landets anställda har 16 procent testat positivt för Covid-19, det motsvarar över 700 000 personer.
- Att de som själva konstaterats ha haft covid-19 också har haft en högre sjukfrånvaro är kanske inte förvånande. Men 23 procent av de som har testat positivt för covid-19 uppger att de inte haft en enda frånvarodag det senaste året.
- Arbetsgivares agerande under pandemin får generellt bra betyg – särskilt bland de som arbetat från hemmet.
- Minskad psykisk jobbrelaterad ohälsa under pandemiåret. Andelen som uppger att de känt psykiskt obehag inför jobbet har minskat i alla åldersgrupper. Fortfarande är det dock stora skillnader mellan åldersgrupperna. De yngre upplever oftare psykiskt obehag jämfört med sina äldre kollegor.
- Chefer i offentlig sektor känner psykiskt obehag inför jobbet betydligt oftare än sina kollegor i privat sektor.
- Anställda inom vård, skola och omsorg mest smittade av covid-19

Om Jobbhälsindex

Jobbhälsindex, som sedan 2007 genomförs årligen bygger på ett representativt urval av svenskar i åldern 20 – 65 år som arbetar minst halvtid.

Jobbhälsindex består av närmare ett 90-tal frågor inom följande områden;

- 1 Jobbnöjdhet i stort
- 2 Attraktivitet
- 3 Arbetets mening och innehåll
- 4 Påverkan och inflytande
- 5 Ledning-Organisation
- 6 Närmaste chef
- 7 Social och organisatorisk arbetsmiljö
- 8 Fysisk och övrig arbetsmiljö
- 9 Trakasserier och diskriminering
- 10 Hållbarhet och kundfokus
- 11 Hälsa och jobbet
- 12 Corona-relaterade frågor (*Nytt från 2020*)
- 13 Övriga frågor / bakgrundsvariabler

Inom varje delområde finns ett varierande antal specifika frågor. För delområdena 1 till och med 9 är dessa frågor dessutom aggregerade till ett delområdesindex.

Studien bygger på ett representativt urval utifrån åldersgruppen 20-65 år och man har behövt arbetat minst halvtid för att ingå i målgruppen. Enkäten har besvarats via e-post. Intervjuperioden var senare delen av april till början av augusti 2021. Efter ett utskick på ca 23 400 respondenter har svar inkommit från ca 12 600 personer, vilket ger en svarsfrekvens på 54 procent. Av dessa ingick 9 734 personer i målgruppen, dvs arbetar minst halvtid. Resterande respondenter arbetar mindre än halvtid eller inte alls och ingår därmed inte i jobbhälsokenkäten.

Syftet med Jobbhälsindex är att visa på trender, nivåer och jämförelser av de anställdas syn på arbetet i en mängd olika avseenden inom hela den svenska arbetsmarknaden. Enkäten har besvarats via e-post med kompletterande telefonintervjuer.

Jobbhälsindex tas fram av Jobbhälsindex i Sverige AB och Svenskt Kvalitetsindex, SKI. Fram till 2017 har flera rapporter presenterats i samarbete med branschorganisationen Sveriges Företagshälsor under namnet **Jobbhälsobarometern**. Från och med 2018 presenteras allt material från denna databas under namnet **Jobbhälsindex**. Jobbhälsindex i Sverige AB ägs av grundaren till Jobbhälsobarometern/Jobbhälsindex och SKI ägs av Institutet för Kvalitetsutveckling (SIQ).

Om Svenskt Kvalitetsindex

Svenskt Kvalitetsindex, SKI är ett av landets ledande undersökningsföretag. Sedan 1989 har SKI tillsammans med Handelshögskolan i Stockholm studerat sambandet mellan nöjda kunder, nöjda

medarbetare och företags lönsamhet. SKI är det enda undersökningsföretag som visar hur samtliga aktörer i en bransch uppfattas av sina kunder.

Branschrapporterna från SKI emotses med stora förväntningar av marknaden. Inget annat undersökningsföretag kan erbjuda något motsvarande, med samma genomslagskraft.

Utöver undersökningar bedriver SKI även forskning i samarbete med Handelshögskolan i Stockholm, Chalmers, Karolinska Institutet samt Institutet för Kvalitetsutveckling (SIQ) vilket också är ägare till SKI.

Något om redovisningsprinciper

Några frågor besvaras med ja eller nej, några med flera olika svarsalternativ medan flertalet av frågorna är formulerade som påståenden där respondenten ombeds ange exempelvis hur nöjd man är eller hur mycket man instämmer i påståendet på en tiogradig skala. När vi i olika diagram redovisar de sistnämnda frågorna (tio-skals frågorna) använder vi ibland medelvärde men oftast redovisar vi andelen som ger ett tydligare uttryck för att man instämmer alternativt inte instämmer eller är nöjd alternativt inte nöjd. Värdena 8-10 på en tiogradig skala där 10 = "Instämmer helt" och 1="instämmer inte alls" kategoriserar vi som "Instämmer" medan värden 1-3 kategoriseras som "Instämmer inte". Motsvarande sker vad gäller nöjd/icke nöjd, bra/icke bra etc. Värdena 4-7 kategoriserar vi som "varken eller". 2020 gjordes en mindre förändring i denna skalindelning varför enskilda värden i tidigare års tryckta/publicerade rapporter i vissa enstaka fall inte kan jämföras rakt av med värden i rapporter från och med 2020. Samtliga tidsserier är självklart helt jämförbara.

Frågor om Jobbhälsindex och denna rapport besvaras av:

- Lars Hjalmarsson, Jobbhälsindex, 070-877 76 80
- Johan Parmler, Svenskt Kvalitetsindex, 073-151 75 98

Ytterligare information finns även på:
jobbhalsindex.se

Jobbhälsindex är helt privat finansierat och det går självklart att köpa olika utdrag på en mängd olika sätt och former.

Pandemiåret – det friskaste året i arbetslivet på länge.

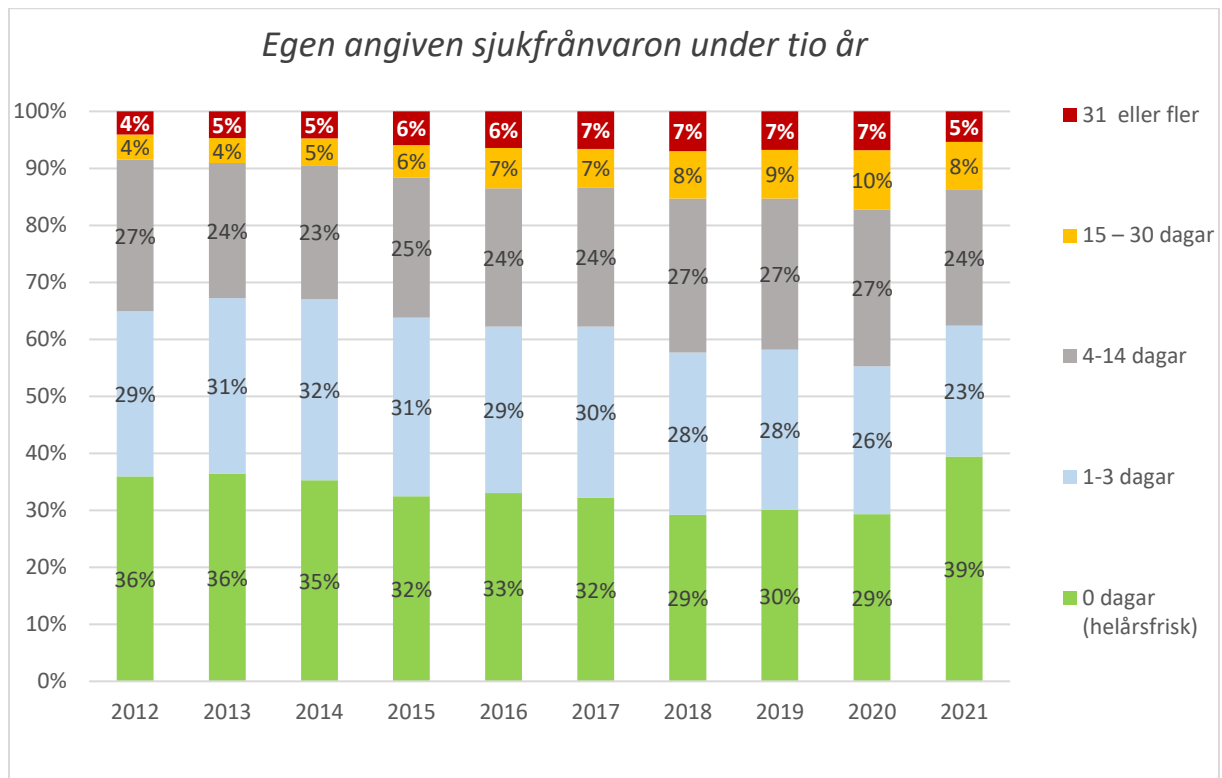


Diagram 1. Andelen anställda uppdelat på hur många frånvarodagar på grund av egen sjukdom hen uppgett sig haft respektive år.

Av diagrammet framgår 36 procent av de anställda i landet år 2012 inte hade en enda frånvarodag på grund av egen sjukdom. År 2020 hade denna andel sjunkit till 29 procent för att i år – pandemiåret – öka till hela 39 procent.

Fråga: Hur många frånvarodagar har du haft de senaste 12 månaderna?

Svarsalternativ;

- 0 dagar,
- 1-3 dagar,
- 4-14 dagar,
- 15-30 dagar
- 31 eller fler dagar

Fler helårsfriska under pandemin jämfört med de senaste 10 åren i alla åldersgrupper utom de under 30 år.

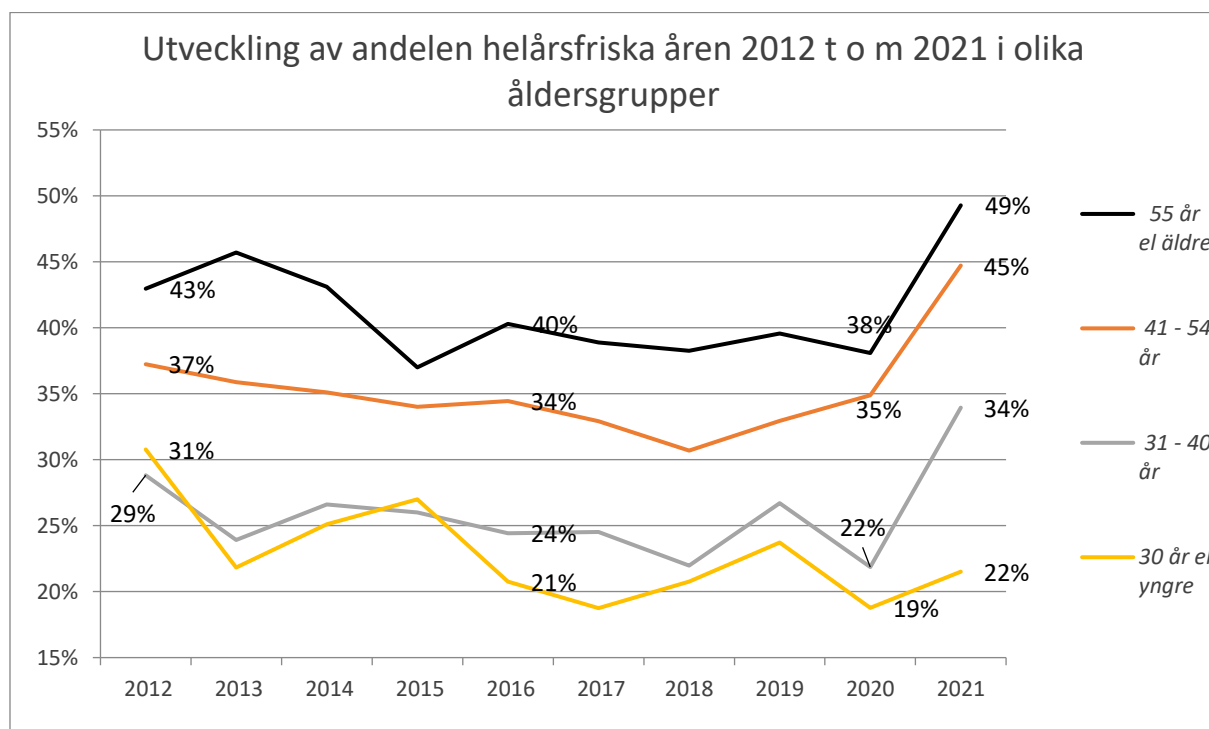


Diagram 2. Redovisning av hur stor andel i procent som inte haft en enda frånvarodag på grund av sjukdom respektive år uppdelat på åldersgrupper. Redovisningen avser åren 2012 till 2021.

Av diagrammet framgår att 49 procent av de anställda i landet som är 55 år eller äldre inte haft en enda frånvarodag på grund av sjukdom det senaste året. Året innan, 2020, var motsvarande andel bara 38 procent. Vi ser liknande förbättringar i sjukfrånvaron för samtliga åldersgrupper även om utvecklingen för den yngsta gruppen inte är lika stark.

Det framgår också tydligt att det är de äldsta som är mest närvarande och att detta mönster varit detsamma under den senaste 10-årsperioden.

Fråga: Hur många frånvarodagar har du haft de senaste 12 månaderna?

I diagrammet ovan redovisas alltså hur stor andel i procent inom respektive åldersgrupp som angett svarsalternativet "0 dagar" av de nedanstående svarsalternativen.

- 0 dagar, (Helårsfrisk)
- 1-3 dagar,
- 4-14 dagar,
- 15-30 dagar
- 31 eller fler dagar

Det är vanligt att beskriva sjuktal, sjukskrivningar och långtidssjukskrivningar. Med begreppet helårsfrisk vill vi fokusera på det friska, det som är bra. Den exakta definitionen är de som inte haft en enda sjukfrånvarodag den senaste 12-månadersperioden.

Allt färre har känt fysisk smärta på grund av arbetet.

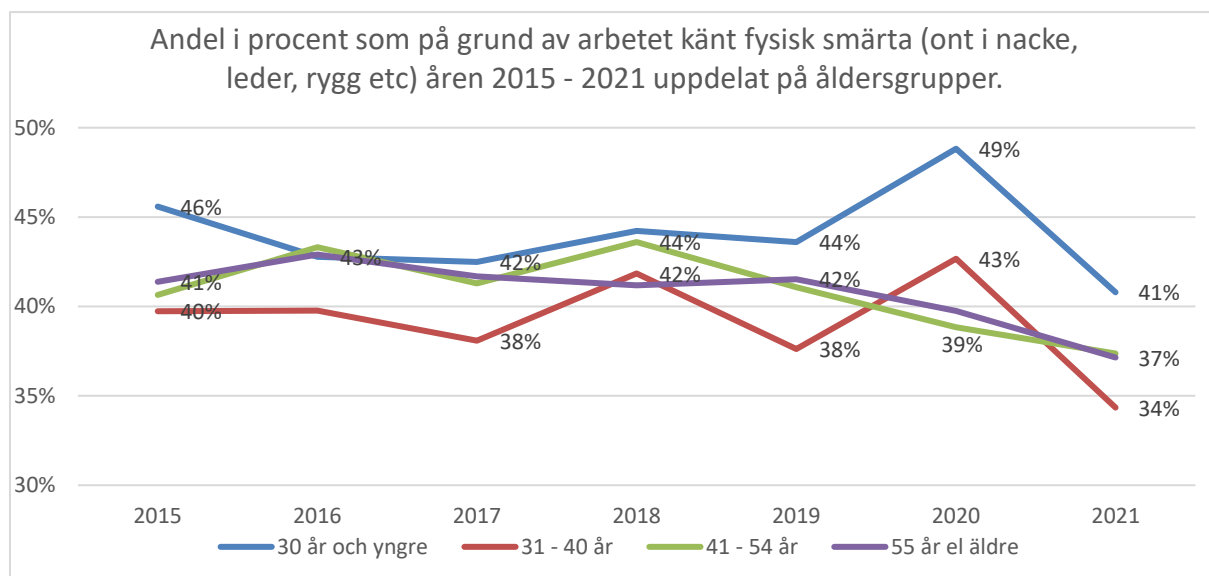


Diagram 3. Redovisning av andel personer i respektive åldersgrupp som känt fysisk smärta (ont i nacke, leder, rygg etc) några gånger per månad eller flera gånger i veckan. Redovisningen avser åren 2015 - 2021.

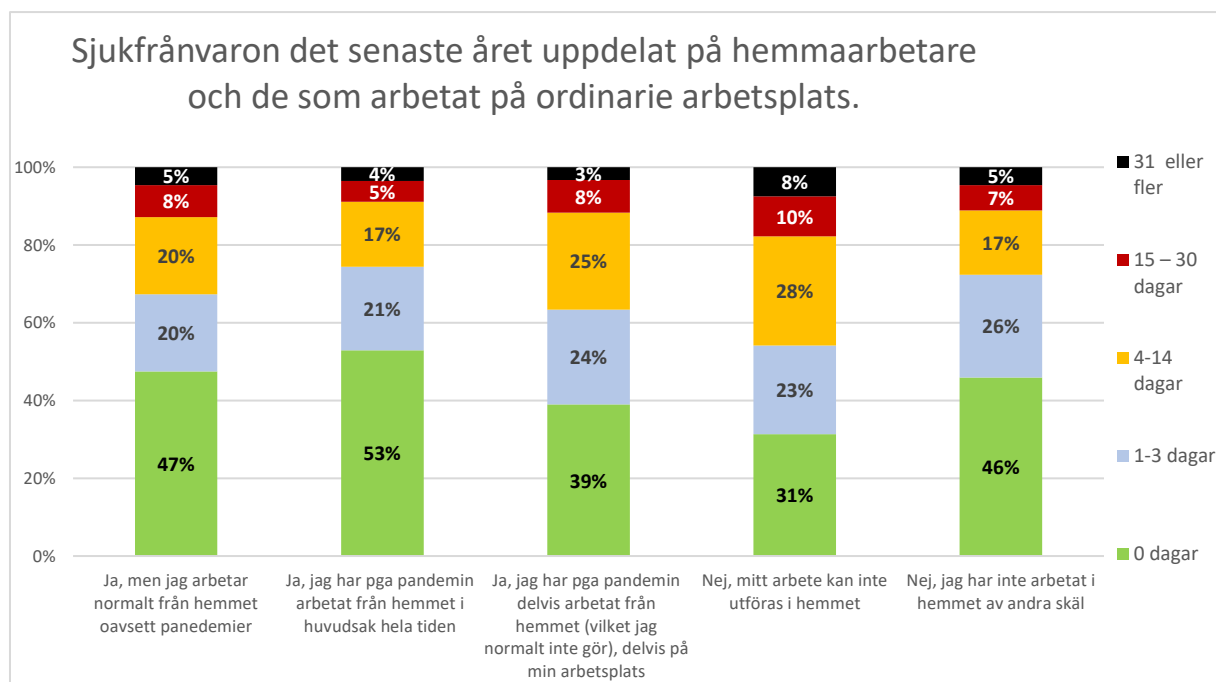
Diagrammet visar att hela 49 procent av anställda 30 år och yngre år 2020 uppgav att de känt fysisk smärta (ont i nacke leder, rygg etc) några gånger per månad eller flera gånger per vecka. I år, 2021, hade denna andel minskat till 41 procent. Även bland övriga åldersgrupper ses samma positiva utveckling för det senaste året. Av diagrammet framgår också att det är vanligast att den yngsta åldersgruppen upplever fysisk smärta jämfört med sina äldre kollegor och arbetskamrater.

Frågan om huruvida man på grund av arbetet känt fysisk smärta (ont i nacke leder rygg etc.) besvaras genom att ange något av följande svarsalternativ;

- Nej
- Ja, några enstaka gånger per år
- Ja, några gånger i månaden
- Ja, flera gånger i veckan

I diagrammet ovan redovisas alltså hur stor andel som angett något av de två sistnämnda alternativen (Ja, några gånger i månaden ELLER Ja, flera gånger i veckan).

Flest helårsfriska bland hemma-arbetarna.



Uppdelning om man arbetet från hemmet eller på arbetsplatsen och i vilken utsträckning

Diagram 5. Redovisning av egen sjukfrånvaro (5 olika svarsalternativ) uppdelat på om och hur mycket man arbetat från hemmet respektive om man arbetat på arbetsplatsen och orsak till det.

Diagrammet visar att flest helårsfriska – 53 procent - återfinns bland de som på grund av pandemin arbetat från hemmet i huvudsak hela tiden. Motsvarande andel bland de vars arbete inte kan utföras i hemmet är bara 31 procent.

Diagrammet är uppdelat utifrån hur man arbetat under pandemin. Frågan om hur man arbetat besvarades med något av följande fem svarsalternativ;

- Ja, men jag arbetar normalt från hemmet oavsett pandemier
- Ja, jag har pga pandemin arbetat från hemmet i huvudsak hela tiden
- Ja, jag har pga pandemin delvis arbetat från hemmet (vilket jag normalt inte gör), delvis på min arbetsplats
- Nej, mitt arbete kan inte utföras i hemmet
- Nej, jag har inte arbetat i hemmet av andra skäl

Av landets anställda har 16 procent testat positivt för Covid-19, det motsvarar över 700 000 personer.

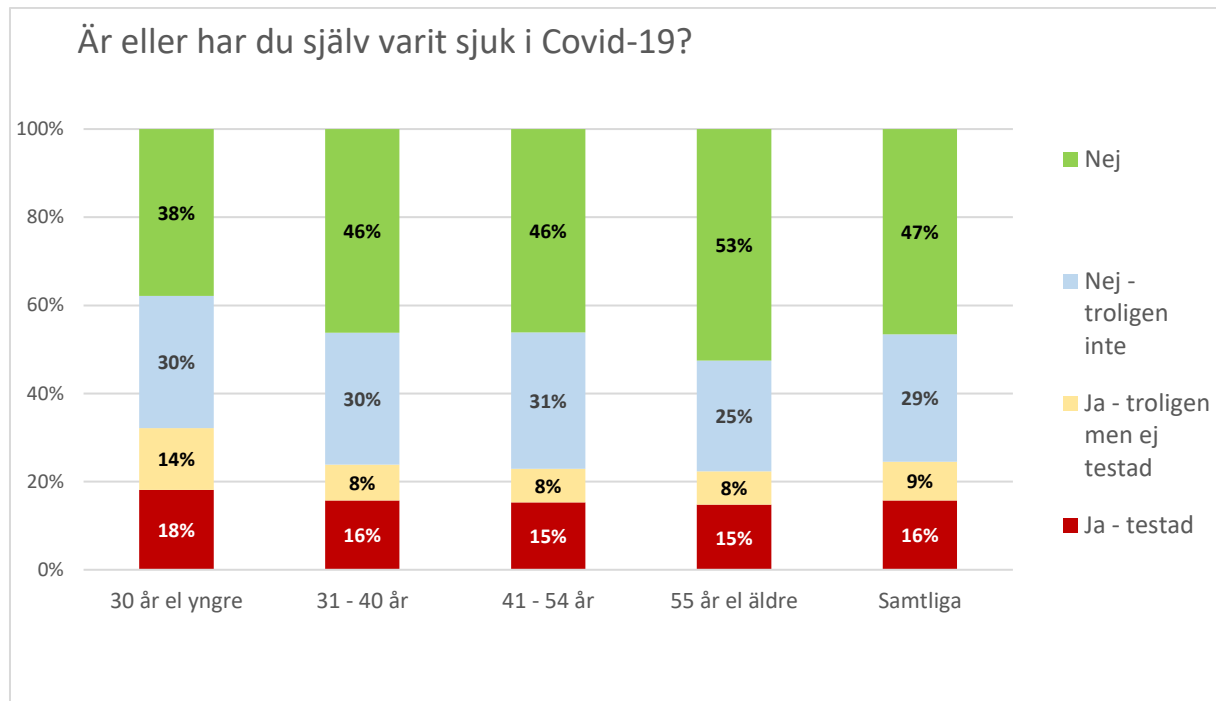


Diagram 6. Redovisning av hur stor andel som varit sjuka i Covid-19 uppdelat på åldersgrupper.

Av diagrammet framgår att 16 procent av landets anställda har testat positivt för Covid-19. Ytterligare 9 procent tror att de haft Covid-19 men har ej testat sig. Diagrammet visar också att förekomsten av Covid19 bland landets arbetande inte skiljer sig så mycket mellan olika åldersgrupper annat än att de yngsta i något större utsträckning testat positivt eller tror sig haft Covid-19.

Helårsfriska även bland de som testat positivt för Covid-19

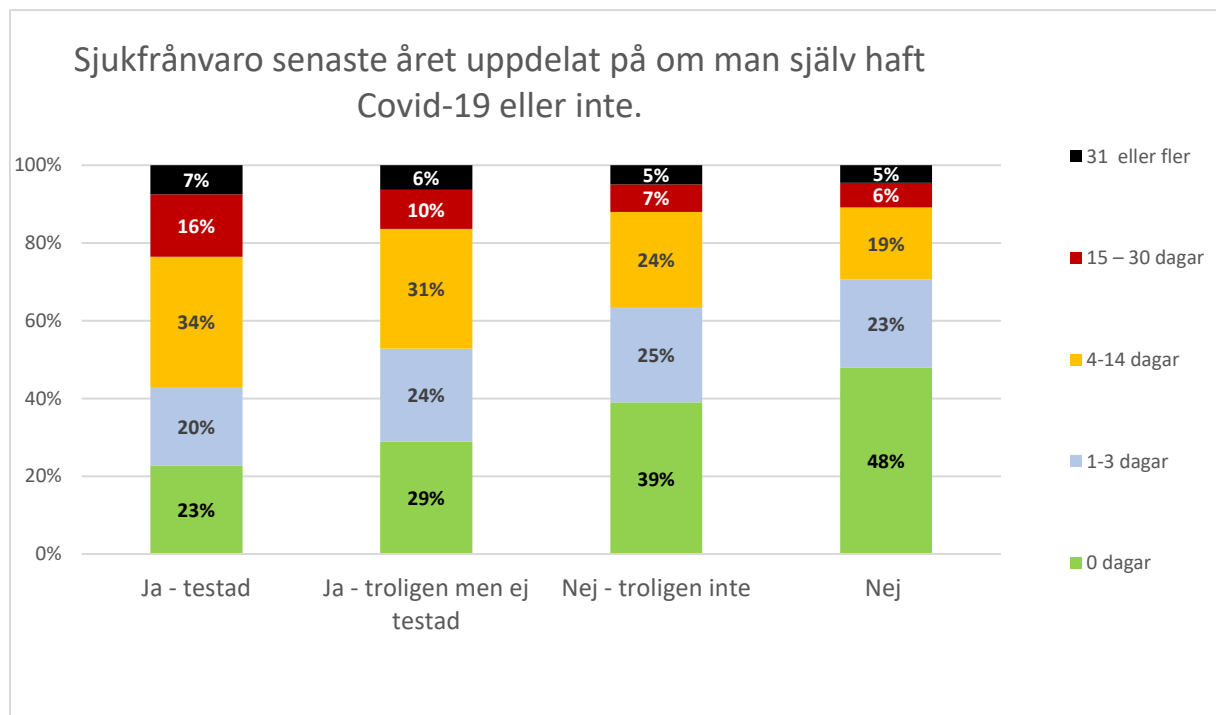


Diagram 7. Redovisning av antal dagar med sjukfrånvaro senaste året uppdelat om man varit sjuk/smittad i Covid-19 eller inte.

Av diagrammet framgår att de som testat positivt för covid-19 också i större utsträckning varit frånvarande från arbetet på grund av sjukdom. Men diagrammet visar också exempelvis att 23 procent av de som testat positivt för covid-19 inte haft en enda sjukfrånvarodag.

Arbetsgivares agerande under pandemin får bra betyg – särskilt bland de som arbetat från hemmet.

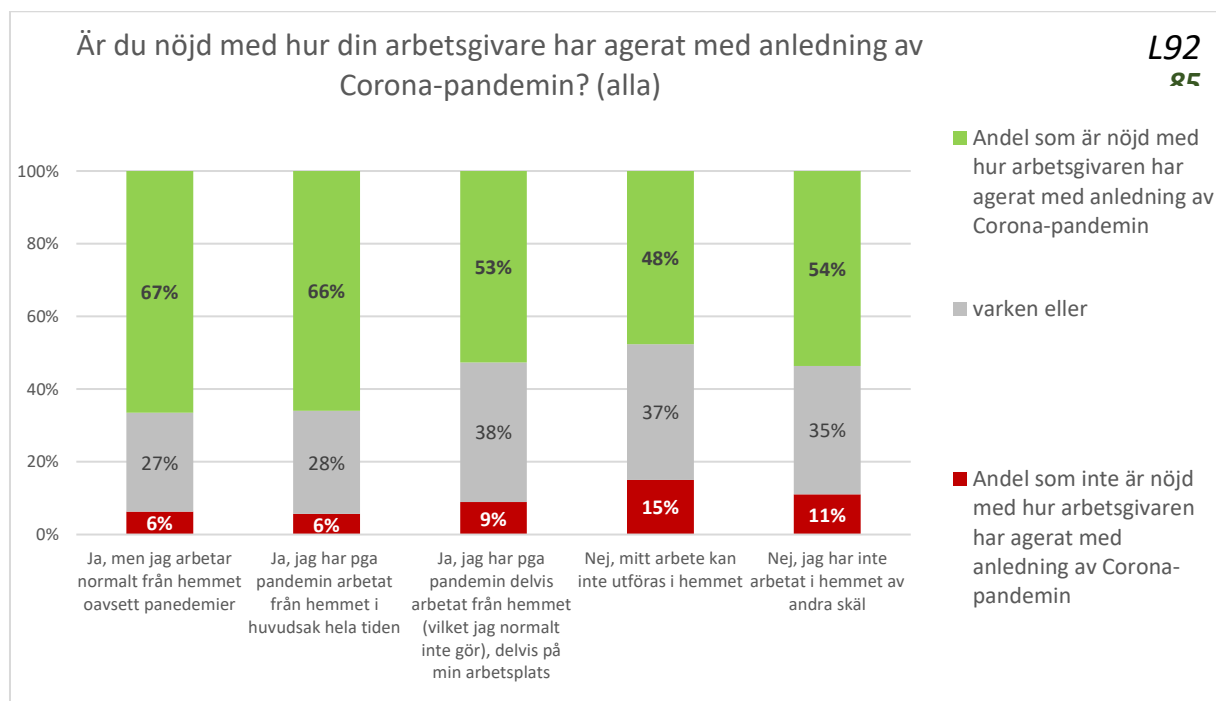


Diagram 8. Redovisning av hur nöjd man är med arbetsgivarens agerande med anledning av pandemin uppdelat på om man arbetat från hemmet eller på jobbet.

Av diagrammet framgår att de som arbetat från hemmet i större utsträckning varit nöjda med arbetsgivarens åtgärder med anledning av pandemin jämfört med de som arbetat kvar på arbetsplatsen. Vi ser exempelvis att 66 procent av de som i huvudsak arbetet hemma är nöjda med sin arbetsgivares agerande medan motsvarande andel bland de vars arbete inte kan utföras i hemmet bara är 48 procent.

I diagrammen redovisar vi hur stor andel som är nöjda respektive **inte** nöjda med arbetsgivarens åtgärder med anledning av pandemin på en tiogradig skala, där 10= Mycket nöjd och 1= Inte alls nöjd. I diagrammet ovan har vi kategoriserat de som angivit 8-10 på denna skala som "Nöjda" och de som angett 1-3 som "Inte nöjda".

Minskad psykisk jobbrelaterad ohälsa under pandemiåret

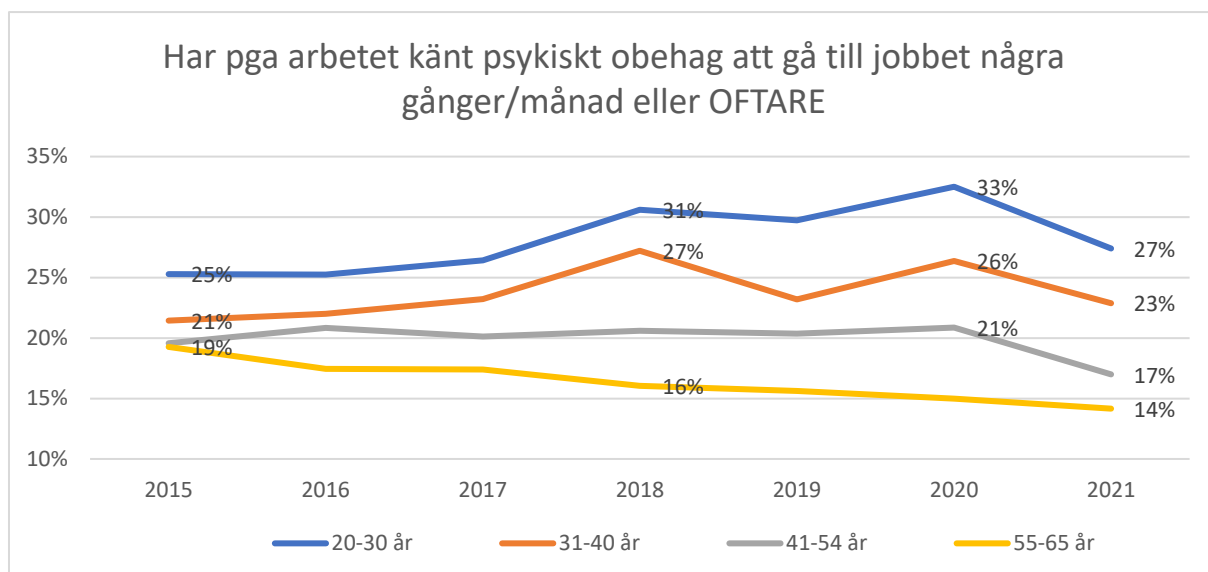


Diagram 4. Redovisning av andel personer som uppger att de känt psykiskt obehag att gå till jobbet några gånger per månad eller flera gånger i veckan respektive år uppdelat på åldersgrupper.

Av diagrammet framgår att det år 2020 var 33 procent av den yngsta åldersgruppen, de upp till och med 30 år, som känt psykiskt obehag att går till jobbet några gånger per månad eller oftare. I år har denna andel minskat till 27 procent. Vi ser i diagrammet att motsvarande minskning av det psykiska obehaget återfinns i alla åldersgrupper. Det kan också konstateras att den psykiska ohälsan är relaterade till ålder – det är betydligt vanligare att yngre upplever psykiskt obehag jämfört med äldre och att dessa skillnader har ökat de senaste fem-sex åren.

Frågan om huruvida man på grund av arbetet känt psykiskt obehag att gå till jobbet besvaras genom att ange något av följande svarsalternativ;

- Nej
- Ja, några enstaka gånger per år
- Ja, några gånger i månaden
- Ja, flera gånger i veckan

I diagrammet ovan redovisas alltså hur stor andel som angett något av de två sistnämnda alternativen (Ja, några gånger i månaden ELLER Ja, flera gånger i veckan).

Chefer i offentlig sektor känner psykiskt obehag inför jobbet betydligt oftare än sina kollegor i privat sektor.

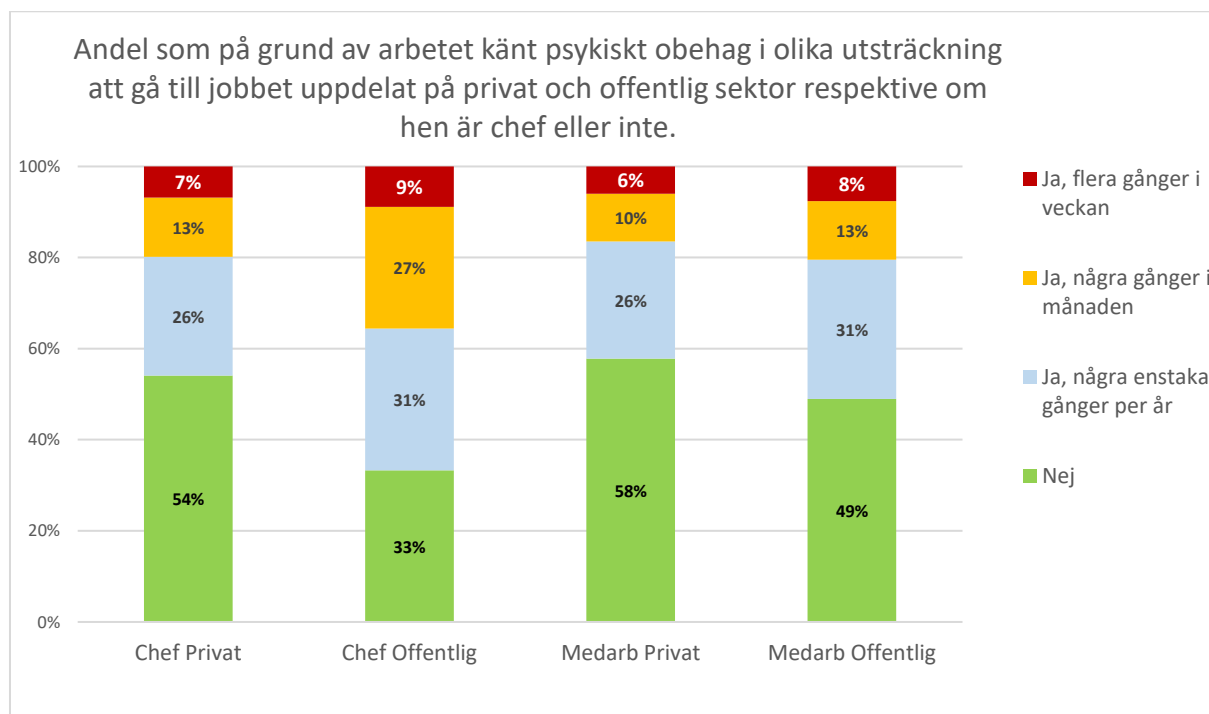


Diagram 9. Redovisning av hur stor andel som i olika grad, på grund av arbetet, känt psykiskt obehag inför jobbet uppdelat på chefer och medarbetare respektive offentlig och privat sektor.

Vi ser i diagrammet att hela 36 procent (9+27) av chefer i offentlig sektor har känt psykiskt obehag inför jobbet några gånger per månad eller flera gånger per vecka. Motsvarande andel bland chefer i privat sektor är bara 20 procent (7+13). Minst psykisk ohälsa verkar det vara bland medarbetare i privat sektor – 16 procent (6+10).

I det här diagrammet har vi delat upp samtliga svarande i om man är chef eller medarbetare och om man arbetar i privat eller offentlig sektor.

Anställda inom vård, skola och omsorg mest smittade av covid-19

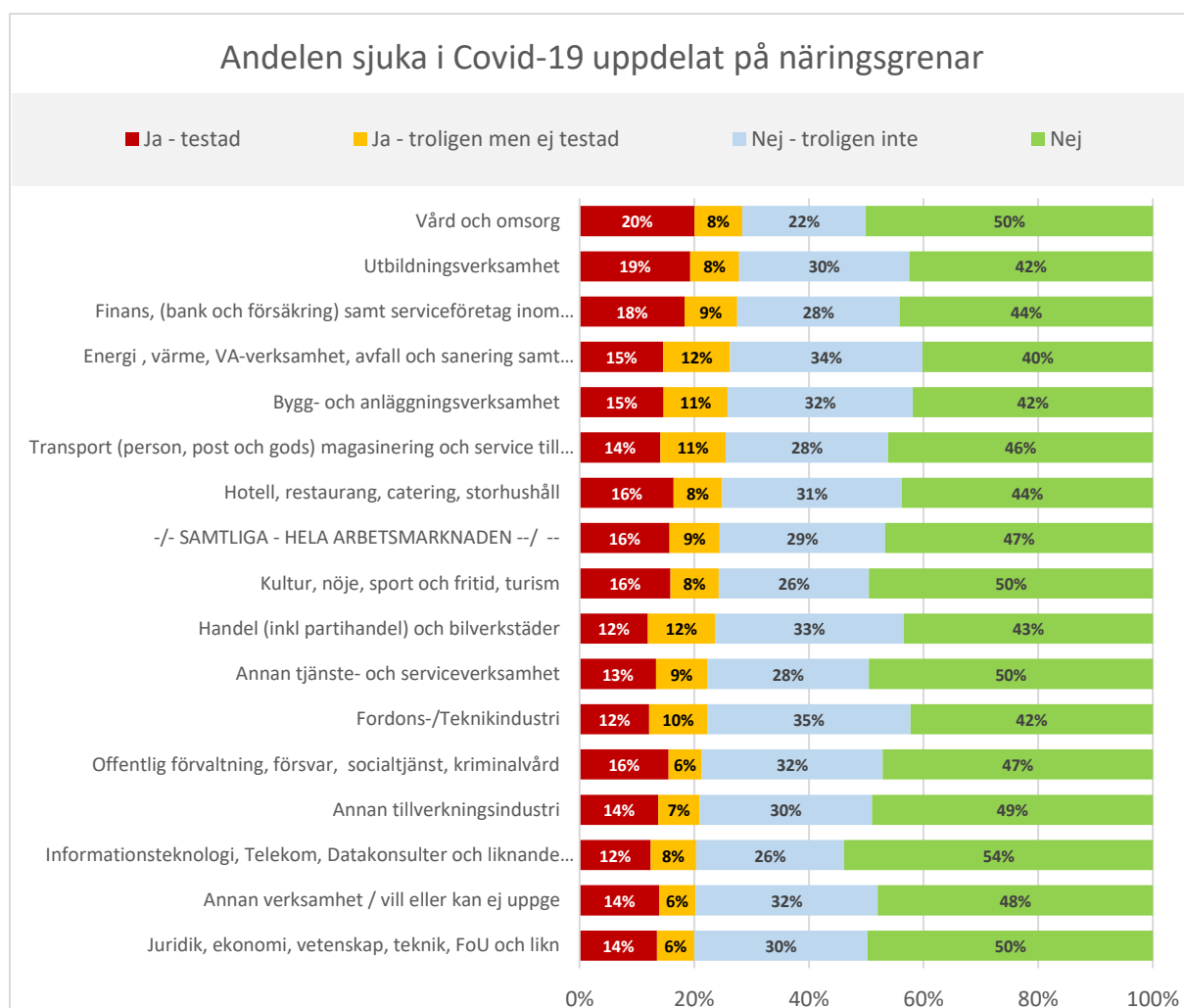


Diagram10. Redovisning av hur stor andel av landets anställda som varit sjuka i Covid-19 uppdelat på näringsgrenar.

Diagrammet visar att 20 procent av landets vård och omsorgsanställda har testat positivt för covid-19 samt ytterligare 8 procent som tror sig haft covid-19. Motsvarande andel bland juridik, ekonomi, vetenskap mm är 14 respektive 6 procent. Det framgår av diagrammet att flest covid-19-smittade återfinns bland anställda inom vård, skola och omsorg, vilket kanske är naturligt. Mer förvånande kan det vara att näringsgrenen Finans (bank, försäkring etc) kvalar in som trea på denna lista.